

Zpráva ze služební cesty do SRN

Místo: Bundesarchiv - Lastenausgleichsarchiv, Bayreuth, Německo

Termín cesty: 17. března – 18. března 2008

Účel cesty: Studijní pobyt v rámci vládního projektu Dokumentace osudů aktivních odpůrců nacismu, kteří byli po skončení druhé světové války postiženi v souvislosti s opatřeními uplatňovanými v Československu proti tzv. nepřátelskému obyvatelstvu.

Účastník cesty: PhDr. Pavel Dufek, Ph.D. odborný archivář 3. oddělení Národního archivu

Zprávu podává: PhDr. Pavel Dufek, Ph.D.

Datum vyhotovení: 25. března 2008

Podpis ředitele Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR:

Podpis ředitelky Národního archivu:

Část všeobecná

Pracovní cestu do Bayreuthu jsem zahájil v pondělí 17. března 2008 po poledni (12:16 hod.) odjezdem vlaku z Hlavního nádraží v Praze. Státní hranici mezi Českem (ČR) a Německem (SRN) vlak přešel přibližně 16:30 hod. Na stanici Bayreuth–Hauptbahnhof jsem dojel 17:36 hod. Ubytování bylo zajištěno Pensionu Zum Brandenburger v Bayreuthu.

Cílem služební cesty uskutečněné v rámci projektu Dokumentace osudů aktivních odpůrců nacismu, kteří byli po skončení druhé světové války postiženi v souvislosti s opatřeními uplatňovanými v Československu proti tzv. nepřátelskému obyvatelstvu vyplývajících z usnesení vlády č. 1081 z 24. 8. 2005, bylo seznámení se s charakterem fondů a druhem materiálů uložených v Bundesarchiv - Lastenausgleichsarchiv, Bayreuth.

Služební cestu jsem ukončil v úterý 18. března 2007; ze stanice Bayreuth-Hauptbahnhof jsem odejel vlakem v 18:18 hod., státní hranici jsem přešel přibližně 19:25 hod. a do stanice Praha-hlavní nádraží jsem dojel 23.50 hod.

Část odborná

rešerše v Bundesarchivu

Vzhledem k časově velmi omezenému pobytu v Bayreuthu jsem si za hlavní úkol stanovil prostudovat druh a charakter materiálů uložených v Bundesarchiv - Lastenausgleichsarchiv, Bayreuth.

Pro řešený výzkumný úkol se mi jeví jako nejpřínosnější tyto tam uložené fondy a materiály:

- 1) Fond Ost-Dokumentation, který se skládá z materiálů shromážděných Bundesarchivem, případně vědeckými organizacemi a organizacemi německých vysídlelců (vyhnanců) z jimi dříve (do období krátce po konci 2. světové války) obývaných oblastí.

1a) Pro sledovaný projekt se jeví nejdůležitějším prostudovat podrobněji fondy Ost–Dok. 20 I+II, Ost–Dok. 16 a 17, v nichž jsou shromážděny především vzpomínky a výpovědi německých obyvatel Československa z různých sociálních okruhů na život a děje v Československu do roku 1938, na období okupační nadvlády nacistického režimu na jeho území a na období bezprostředně na něj

navazující. V uvedených oddílech fondu jsou jak vzpomínky na činnost jednotlivých organizací, tak výpovědi o osudech a činnosti jednotlivců.

1b) Zajímavými by mohly být i fond Ost-Dok 22, který se obsahuje materiály o hospodářském vývoji v československo-německém pohraničí do roku 1945.

- 2) Fond „Lastenausgleichsakt“ obsahuje písemnosti pocházející z činnosti spolkových úřadů, které v rámci možností daných zákony a nařízeními měly za úkol nahradit majetkové škody, které nahlásili němečtí občané, že utrpěli v důsledku vysídlení (vyhnání) z oblastí, které obývali ve Střední a Východní Evropě do období bezprostředně po sklonku 2. světové války. Výhodou při využívání těchto materiálů je, že je možno je vyhledávat pomocí počítačových programů v počítačové databázi podle příjmení a dat narození.
- 3) Fond Heimatortskartei Regensburg, který je kartotékou tvořenou kartičkami se jmény a příjmeními německých obyvatel jednotlivých obcí Čech a Moravy, kteří po roce 1946 v nich již nežili. Kartotéka je řazena podle obcí, v nich pak abecedně podle příjmení. Na kartičkách je uvedeno jméno a příjmení dotyčné osoby, bývá tam uveden i stav, často povolání a u některých i politická či odborová nebo spolková příslušnost, případně post zastávaný v rámci obecní samosprávy v jednotlivé obci.